

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

ตามทฤษฎีเมื่อรัฐประกาศใช้กฎหมายใด กฎหมายนั้นย่อมจะต้องมีผลใช้บังคับทั่วทั้งอาณาเขต โดยไม่เกี่ยงสัญชาติตามหลักดินแดน จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงความเป็นชาติพันธุ์ใด ๆ ทั้งสิ้น ตราบใดที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐกฎหมายย่อมมีผลบังคับใช้ แต่ในทางปฏิบัติสภาพของการบังคับใช้กฎหมายไม่ได้เป็นไปตามที่ทฤษฎีต้องการ เป็นด้วยกันหลายสาเหตุ เช่น เจ้าหน้าที่ปล่อยปละละเลย ละเว้นหรือดเว้นการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่และประชาชนต่างขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎหมาย หรือจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเนื่องจากไม่เห็นด้วยกับกฎหมายนั้น ๆ เป็นต้น

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่อาศัยอยู่บนภูเขาเส้นทางคมนาคมเป็นไปด้วยความลำบาก ในฤดูฝนรถยนต์ต้องใช้ระบบขับเคลื่อน 4 ล้อ และบางช่วงถนนต้องพังใช้ไว้ที่ล้อจึงจะสามารถเดินทางเข้าออกได้ ส่งผลให้ในฤดูฝนเกือบจะไม่มีเจ้าหน้าที่เดินทางไปยังหมู่บ้านดังกล่าว

1. จาริตประเพณีกฎระเบียบชาวกะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

1.1 วิถีชีวิตและจาริตประเพณีกฎระเบียบชาวกะเหรี่ยงในอดีต

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่นี้มาเป็นเวลายาวนาน โดยกลุ่มสุดท้ายที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาอยู่ประมาณเมื่อ 40 กว่าปีมาแล้ว แต่โดยวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงจะไร้เลื่อนลอยย้ายถิ่นฐานอยู่ตลอดเวลา แต่การไร้เลื่อนลอยนี้ไม่ใช่ว่าเป็นการย้ายไปเรื่อย ๆ แต่เป็นการย้ายสลับที่ดินทำกินอย่างมีแบบแผน กล่าวคือชาวกะเหรี่ยงจะมีบริเวณเพาะปลูกราว 7 แห่ง สลับกันทำการเกษตรแห่งละปีหมุนกันไปเรื่อย ๆ ซึ่งตามความเชื่อดั้งเดิมนั้นเชื่อว่าตรงกับดาวลูกไก่ที่มี 7 ดวง แม่น้ำมี 7 หลุม แต่ละหลุมเป็นตัวแทนของวันแต่ละวัน การขุดหลุมต้องเลือกวันดีตรงกับวันที่ขุด เมื่อนำพันธุ์ข้าวหรือพันธุ์ผักไปปลูกจะทำให้เกิดความงอกงาม หลังจากนั้นจึงรอให้พันธุ์พืชเจริญเติบโตขึ้นก่อน โดยดูว่าหลุมไหนที่พันธุ์พืชงอกงามที่สุด จะเลือกหลุมที่ตรงกับวันเพื่อปลูกพันธุ์พืชในไร่นาต่อไป

จากความเชื่อดังกล่าวในปัจจุบันอาจมองได้ว่าเพราะการทำไร่หมุนเวียนที่ต้องเวียนประมาณ 7 ปี ชาวกะเหรี่ยงมองว่าจะทำให้เมล็ดหญ้าตายหรือเน่า ได้ต้นไม้มีพื้นที่โล่งเพื่อทำการเกษตรได้ การตัดต้นไม้ต้นแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่เพื่อใช้ทำฟืน ทำรั้ว หลังจากนั้นจึงหยอดข้าวไร่ ไม้พื้นที่เผาไหม้เกิดการมอดไหม้เป็นขี้เถ้า ซึ่งขี้เถ้าเป็นตัวกำจัดแมลง กำจัดวัชพืช รวมทั้งเป็นปุ๋ยให้กับต้นข้าวได้ ซึ่งพื้นที่ที่ทิ้งไว้ประมาณ 7 ปีจะทำให้ดินกลับมาสมบูรณ์เหมือนเดิม เมื่อเปลี่ยนที่พื้นที่ทำไร่ใหม่ ต่อไม้เดิมที่โดนตัดจะเริ่มแตกหน่อออกใหม่ การตัดต้นไม้จะตัดสูงขึ้นมาจากพื้นดินประมาณ 1 เมตร เพื่อให้อีก 7 ปี ข้างหน้าต้นไม้จะได้มีขนาดใหญ่เพียงพอให้ใช้ทำประโยชน์ได้ อีกทั้งเพื่อให้ดินได้ฟื้นฟูสภาพตัวเอง วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงดั้งเดิมจึงเป็นการอยู่ร่วมกับธรรมชาติในป่า โดยชาว

กะเหรี่ยงจะเลือกพื้นที่ลาดของภูเขา ที่มีความสมบูรณ์ของต้นไม้ ซึ่งลักษณะป่าไม้ของชาวกะเหรี่ยงนิยมเลือกดังนี้

1. เกอะเลอมือ คือ ป่าดิบชื้น
2. เกอะเลอพา คือ ป่าเต็งรัง
3. ก่อเว้ คือ ป่าแพะหรือป่าพันราบ
4. ก่อเว้ คือ ป่าเบญจพรรณ

อีกทั้งโดยจารีตประเพณีกฎระเบียบดั้งเดิม มีหลายจารีตประเพณีที่แสดงวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ เช่น ป่าสะดือ เป็นความเชื่อเมื่อเด็กคลอดแล้วให้นำรกไปผูกไว้กับต้นไม้ เป็นความเชื่อว่าจะเป็นการเชื่อมต่อกิจวัตรญาณกับป่า ต้นไม้ต้นนี้จะเสมือนเป็นตัวแทนของเด็กคนนั้น หากไปตัดโค่นต้นไม้ดังกล่าวจะทำให้เด็กเจ็บป่วยไม่สบายได้ อีกนัยหนึ่งก็เพื่อเป็นการอวยพรให้เด็กแข็งแรงและมีอายุยืนแบบเดียวกับต้นไม้

หรือ พิธีเลี้ยงผีฝ่าย เป็นพิธีขออนุญาตนำน้ำเข้านาเพื่อทำการเพาะปลูก มีความเชื่อที่จะไม่ทำให้ต้นน้ำสกปรก ไม่ว่าจะเป็นการทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลอื่นใดลงในเขตต้นน้ำ เป็นการปลูกฝังสำนึกรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีความเชื่อว่าหากไม่ทำพิธีเลี้ยงผีฝ่ายการนำน้ำเข้านาจะทำให้ต้นข้าวไม่เจริญงอกงาม น้ำขาดแคลน

จารีตประเพณีกฎระเบียบชาวกะเหรี่ยงในอดีต จึงอยู่ในรูปแบบของความเชื่อตามวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงอยู่กับป่า ป่าเป็นตัวแทนของความศักดิ์สิทธิ์เป็นศูนย์รวมแห่งจิตวิญญาณ ความเชื่อจารีต ประเพณี และกฎระเบียบของชาวกะเหรี่ยงจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้

1.2 วิถีชีวิตและจารีตประเพณีกฎระเบียบชาวกะเหรี่ยงในปัจจุบัน

หลังจากที่รัฐมีนโยบายให้ชาวกะเหรี่ยงยุติการทำไร่เลื่อนลอย เพื่อจัดทำสำมะโนประชากรอย่างจริงจังและยุติการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงเปลี่ยนแปลงไป จากแต่เดิมเคยย้ายถิ่นที่อยู่ทุกปีเพื่อทำการเกษตรก็ไม่สามารถย้ายได้ เนื่องจากรัฐจะออกบ้านเลขที่ให้เฉพาะบ้านที่ปลูกสร้างมีลักษณะถาวรเท่านั้น หากบ้านสร้างจากไม้ไผ่เหมือนในอดีตรัฐจะไม่ออกบ้านเลขที่ให้ถือว่าไม่มีความถาวร และหากไม่ได้บ้านเลขที่ก็จะแปลว่าไม่ได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัย เพราะพื้นที่ทั้งหมดนั้น อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหากไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมเป็นการผิดกฎหมายต้องถูกดำเนินคดีต่อไป แต่เมื่อมีการจัดทำบ้านเลขที่แล้วก็ถือเสมือนว่าได้รับอนุญาตให้อยู่ได้โดยปริยาย ชาวกะเหรี่ยงจึงต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตความเป็นอยู่โดยการสร้างบ้านถาวรเพื่อขอเลขที่บ้าน แต่เมื่อมีเลขที่บ้านแล้วทางราชการก็พัฒนาจัดทำสาธารณูปโภคพื้นฐานให้ เช่น น้ำ ไฟฟ้า การแพทย์และการศึกษา วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงจึงค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไป

โดยกฎระเบียบหมู่บ้านแม่ลานคำ หมู่ 6 ซึ่งเยาวชนรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาเท่านั้นที่เริ่มไม่มีความเชื่อดั้งเดิม แต่ประชากรชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ยังคงนับถือผี จึงไม่มีกฎระเบียบที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ไม่ได้แปลว่าบ้านแม่ลานคำไม่มีกฎระเบียบ เพราะกฎระเบียบหลายอย่างยังคงอยู่ในรูปของความเชื่อดั้งเดิม เช่น ป่าสะดือ ชาวกะเหรี่ยงบ้านแม่ลานคำจะไม่ตัดไม้ที่

มีพิธีผูกกรอก และมีข้อห้ามที่เกิดจากผู้นำชุมชน เช่น การห้ามจำหน่ายยาเสพติด ห้ามจับปลาบริเวณต้นน้ำ เป็นต้น ดังนั้น หมู่บ้านแม่ลานคำ หมู่ 6 จึงยังคงจารีตประเพณีดั้งเดิมไว้ได้มากกว่า

สำหรับกฎระเบียบหมู่บ้านป่าคา หมู่ 11 ซึ่งชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งมีการแยกความเชื่อจารีตประเพณีดั้งเดิมออกจากกฎระเบียบ จึงมีการสร้างกฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นมา ดังนี้

1. ห้ามผู้ใดขับรถยนต์ รถจักรยานยนต์ เรือในเขตชุมชน
2. ห้ามผู้ใดจำหน่ายเหล้า สิ่งเสพติดทุกชนิด โดยเด็ดขาด
3. ห้ามตัดไม้ในเขตอนุรักษ์และป่าต้นน้ำ โดยเด็ดขาด
4. ห้ามผู้ใดทะเลาะวิวาทในหมู่บ้านเขตชุมชนเด็ดขาด
5. ห้ามทิ้งขยะตามข้างถนน ในแม่น้ำลำคลอง โดยเด็ดขาด
6. ห้ามจุดไฟเผาป่าในเขตบ้านป่าคา โดยเด็ดขาด

ดังนั้น ศาสนาเป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมจารีตประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังจะเห็นได้จากหมู่ 6 บ้านลานคำ ยังคงจารีตประเพณีดั้งเดิมไว้ได้มากกว่าหมู่ 11 บ้านป่าคา

กฎระเบียบของทั้งหมู่บ้านแม่ลานคำ หมู่ 6 และหมู่บ้านป่าคา หมู่ 11 ของชาวกะเหรี่ยง แม้จะมีอยู่แต่หากมีผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎกลับไม่ได้มีบทลงโทษใด ๆ จะต้องมีการประชุมผู้นำชุมชนเพื่อพูดคุยกันว่าจะดำเนินการอย่างไร เมื่อตัดสินแล้วหากปฏิบัติตามก็ดีไป หากไม่ปฏิบัติตามก็ไม่สามารถบังคับได้อย่างจริงจัง

2. องค์ความรู้ทางด้านกฎหมายของชาวกะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ยังไม่สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้ แต่เยาวชนกะเหรี่ยงรุ่นใหม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้ มีส่วนน้อยที่ได้รับการศึกษาในระดับปริญญา และไปทำงานต่างพื้นที่ไม่ได้กลับมาพัฒนาบ้านเกิด องค์ความรู้ด้านกฎหมายของชาวกะเหรี่ยงทั้งบ้านลานคำและบ้านป่าคา จึงแทบจะไม่มีเลย ส่วนใหญ่ใช้วิธีการศึกษาด้วยปรีชาผู้รู้เป็นเรื่อง ๆ และเป็นครั้งคราว เฉพาะกฎหมายที่มีปัญหาต่อการดำรงชีวิตเท่านั้น กล่าวคือ กฎหมายที่เป็นความผิดในตัวเอง หรือ mala in se เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ฆ่าคนตาย ข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น ชาวกะเหรี่ยงเองก็เข้าใจ แต่กฎหมายเทคนิค หรือ mala prohibita เช่น พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ หรือพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชาวกะเหรี่ยงกลับแทบจะไม่มีความรู้เลย ต้องใช้วิธีสอบถามผู้มีความรู้แล้วนำไปทำความเข้าใจเอง ซึ่งถูกบ้างผิดบ้าง ส่งผลให้ชาวกะเหรี่ยงไม่ได้เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของตนเองอย่างแท้จริง จึงเกิดการกระทบกระทั่งกับเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายหรือมีการเรียกร้องสิทธิหลายประการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ประกอบกับในอดีตรัฐเคยมีนโยบายยุติการทำไร่เลื่อนลอย โดยส่งเสริมอาชีพอื่นที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชาวกะเหรี่ยง ในขณะนั้นได้เสนอให้ชาวกะเหรี่ยงปลูกต้นยูคาลิปตัสเพื่อเป็นไม้เศรษฐกิจอาจใช้เวลา 3-5 ปี แต่สามารถให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า แต่ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2537

รัฐบาลกลับประกาศห้ามทำอุตสาหกรรมป่าไม้ ส่งผลให้ต้นยูคาลิปตัสที่ชาวกะเหรี่ยงปลูกไม่สามารถตัดโค่นเพื่อขายได้ตามที่ตั้งใจไว้ ชาวกะเหรี่ยงจึงฝังใจว่าถูกเจ้าหน้าที่รัฐหลอกลวงเพื่อยึดพื้นที่ป่าคืนไม่ให้ชาวกะเหรี่ยงได้ใช้ทำกินจึงมีการต่อต้านเจ้าหน้าที่รัฐเรื่อยมา ทำให้เมื่อมีการให้ความรู้ทางด้านกฎหมายจากหน่วยงานของรัฐชาวกะเหรี่ยงจะตั้งข้อสงสัยไว้ก่อน และต่อต้านเพราะยังฝังใจว่าเจ้าหน้าที่จะมาหลอกลวงพวกตนอีก

3. แนวทางการใช้บังคับกฎหมายกับกลุ่มชาติพันธุ์ในทางปฏิบัติ

การใช้บังคับกฎหมายนั้น ไม่ว่าจะใช้บังคับกับผู้ใดในดินแดนของรัฐนั้น ย่อมจะต้องเหมือนกัน แต่ในทางปฏิบัติการที่เจ้าหน้าที่จะใช้บังคับกฎหมายได้นั้น กลับมีเหตุปัจจัยที่ต้องพิจารณาด้วยกันหลายประการ

โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามกฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฉบับที่ 633 (พ.ศ. 2516) พื้นที่ทำไร่ของชาวกะเหรี่ยงเองก็ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งชาวกะเหรี่ยงอ้างว่าตนใช้ทำกินมาก่อนจะมีพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติแล้ว แต่การใช้ประโยชน์เป็นแบบหมุนเวียน 7 ปีครั้ง จึงทำให้ยังคงสภาพความเป็นป่าอยู่ กฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฉบับที่ 633 จึงประกาศเขตป่าสงวนทับที่ทำกินของชาวกะเหรี่ยงไปด้วย ส่งผลให้ทางราชการจัดตั้งหน่วยต้นน้ำขึ้นในบริเวณที่ทำกินของชาวกะเหรี่ยงจนเกิดการกระทบกระทั่งกันหลายครั้งในอดีต จนถึงขนาดเผาหน่วยต้นน้ำของทางราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ไม่สามารถจัดการแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าวให้กับชาวกะเหรี่ยงได้อย่างถูกต้อง จึงมีการฟ้องปรนการใช้บังคับกฎหมาย โดยมีการตกลงเขตที่ดินทำกินแล้วให้ยุติการบุกรุกป่า

แต่ปัญหาก็ไม่ได้ยุติลง เนื่องจากเมื่อมีประชากรเพิ่มขึ้นความต้องการที่ดินทำกินย่อมมีเพิ่มขึ้นไปด้วย ชาวกะเหรี่ยงจึงอ้างถึงที่ดินทำกินเมื่อสมัยทำไร่เลื่อนลอย อ้างถึงวิถีชีวิตและจารีตประเพณีเมื่อครั้งอดีตเพื่อขอที่ดินทำกินให้เพียงพอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าชาวกะเหรี่ยงไม่ได้เข้าใจกฎหมายแต่ต่อรองกับเจ้าหน้าที่รัฐขอใช้จารีตประเพณีกฎระเบียบเมื่อครั้งอดีตแทน เมื่อชาวกะเหรี่ยงไม่ได้ยอมรับกฎหมายด้วยสำนึกที่ว่าตนเองต้องปฏิบัติตามกฎหมาย จึงทำให้ไม่สนใจกฎหมายสนใจแต่ผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ เมื่อกฎหมายขัดกับผลประโยชน์จึงมีการพยายามขอไม่บังคับใช้กฎหมายด้วยเหตุผลต่าง ๆ จนเกิดเป็นการฟ้องปรนการใช้กฎหมายขึ้น ซึ่งแท้จริงแล้วการฟ้องปรนการใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่รัฐจะกระทำไม่ได้เลย เพราะเท่ากับว่าเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ แต่หากใช้บังคับกฎหมายอย่างถูกต้องก็จะกลายเป็นว่าราษฎรหรือชาวกะเหรี่ยงทั้งหมดในหมู่บ้านมีความผิด

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าชาวกะเหรี่ยงซึ่งก็คือราษฎรไทยทั้งหมู่บ้านป่าคากระทำความผิดตามกฎหมาย หรือกฎหมายไม่เหมาะสมกับการใช้ในปัจจุบันกันแน่ ดังที่พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมิหรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ 9 พระราชทานต่อคณะกรรมการจัดงาน “วันรพี” หรือ วันนักกฎหมาย เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2516 ความว่า “กฎหมายมีไว้สำหรับให้มีความสงบสุขในบ้านเมือง มิใช่ว่ากฎหมายมีไว้สำหรับบังคับประชาชน ถ้ามุ่งหมายที่จะบังคับประชาชนก็กลายเป็นเผด็จการ กลายเป็นสิ่งที่บุคคลหมู่น้อยจะต้องบังคับคนหมู่มาก ในทางตรงกัน

ข้าม กฎหมายมีไว้สำหรับให้บุคคลส่วนมากมีเสรีและอยู่ได้ด้วยความสะดวก บางทีเราตั้งกฎหมายขึ้นมาได้ด้วยวิชาการซึ่งได้จากต่างประเทศ เพราะว่าวิชากฎหมายนี้เป็นเป็นวิชาที่กว้างขวาง จึงต้องมีอะไรทำอย่างหนึ่ง แต่วิชาการนั้นอาจไม่เหมาะสมกับสถานการณ์หรือท้องที่ของเรา บางทีเคยยกตัวอย่างมาเกี่ยวข้องกับที่ดินเกี่ยวข้องกับการทำมาหากินของประชาชนที่อยู่ทางไกล.....

...ในป่าสงวนฯ ซึ่งทางราชการขีดเส้นไว้ว่าเป็นป่าสงวนหรือป่าจำแนก แต่เราขีดเส้นไว้ประชาชนก็มีอยู่ในนั้นแล้ว เราจะเอากฎหมายป่าสงวนไปบังคับคนที่อยู่ในป่าที่ยังไม่ได้สงวนแล้วเพิ่งไปสงวนทีหลัง โดยขีดเส้นบนกระดาษก็ดูชอบกลอยู่ แต่มีปัญหาเกิดขึ้นที่เมื่อขีดเส้นแล้วประชาชนที่อยู่ในนั้นเป็นผู้ฝ่าฝืนกฎหมายไป ถ้าดูในทางกฎหมาย เขาก็ฝ่าฝืนเพราะว่าตรามาเป็นกฎหมายโดยชอบธรรม แต่ว่าถ้าตามธรรมชาติใครเป็นผู้ทำผิดกฎหมาย ก็ผู้ที่ขีดเส้นนั่นเอง เพราะว่าบุคคลที่อยู่ในป่านั้นเขาอยู่มาก่อน เขามีสิทธิในความเป็นมนุษย์ หมายความว่า ทางราชการบุกรุกบุคคล ไม่ใช่บุคคลบุกรุกกฎหมายบ้านเมือง..."

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ 9 ที่ได้พระราชทานไว้นี้ ทำให้ทางราชการพยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่จนปัจจุบันก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ การใช้บังคับกฎหมายในเรื่องพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติจึงไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างจริงจัง

4. เพิ่มความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ต้องเปลี่ยนที่ดินทำกินด้วยระบบหมุนเวียนส่งผลให้เป็นปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากการทิ้งที่ดินแต่ละผืนไปเป็นเวลาหลายปี ส่งผลให้สภาพที่ดินที่ถูกทิ้งไว้นั้นกลับคืนสภาพเป็นป่า เมื่อชาวกะเหรี่ยงวนกลับมาทำกินในที่ดินผืนเดิมอีกย่อมกลายเป็นการบุกรุกที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ เนื่องด้วยทุกวันนี้พื้นที่ทั้งหมดของ หมู่ 6 บ้านแม่ลานคำ และหมู่ 11 บ้านป่าคา อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้วยสั่น ประกอบกับจากการที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า บริเวณอำเภอสะเมิงทั้งหมด รัฐบาลกำลังมีนโยบายเปลี่ยนจากป่าสงวนแห่งชาติ เป็นอุทยานแห่งชาติส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่อต้านนโยบายประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ ผู้วิจัยจึงทำการสรุปองค์ความรู้ที่สำคัญจากพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
1)การแจ้งการครอบครองก่อนประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตามมาตรา 12 เปิดโอกาสให้บุคคลยื่นคำร้องแสดงว่ามีสิทธิหรือได้ทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยอยู่ก่อนวันที่กฎกระทรวงกำหนดป่าสงวนแห่งชาตินั้นใช้บังคับเป็นหนังสือ	1)การแจ้งการครอบครองก่อนประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติไม่เปิดโอกาสให้บุคคลใดแสดงว่าตนมีสิทธิหรือได้ทำประโยชน์อยู่ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติใช้บังคับ

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
ต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ภายในกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันที่กฎกระทรวงนั้นใช้บังคับ ถ้าไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดดังกล่าว ให้ถือว่าสละสิทธิหรือประโยชน์นั้น	
<u>2) ผลของการเป็นป่าสงวนแห่งชาติ</u> ตามมาตรา 14 ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่ (1) ทำไม้ หรือเก็บหาของป่า ตามมาตรา 15 เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยตามมาตรา 16 มาตรา 16 ทวิ หรือมาตรา 16 ตริ กระทำการตามมาตรา 17 ใช้ประโยชน์ตามมาตรา 18 หรือกระทำการตามมาตรา 17 หรือมาตรา 20 (2) ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ มีการกำหนดข้อยกเว้นให้บุคคลสามารถเข้าไปทำไม้หรือเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้กระทำได้เมื่อได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจอนุญาตให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้คราวละไม่น้อยกว่าห้าปีแต่ไม่เกินสามสิบปี	<u>2) ผลของการเป็นอุทยานแห่งชาติ</u> ตามมาตรา 16 กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดทำการดังนี้ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ (1) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน รวมตลอดถึงก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า (2) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น (3) นำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ (4) ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย (5) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมตันหรือเหือดแห้ง (6) ปิดหรือทำให้เกิดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก (7) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่าน ไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว (8) เก็บ หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้ (9) นำยานพาหนะเข้าออกหรือขับขี่ ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ (10) นำอากาศยานขึ้นลงในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ (11) นำหรือปล่อยปศุสัตว์เข้าไป (12) นำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์พาหนะเข้าไป เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี (13) เข้าไปดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงาน

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
	เจ้าหน้าที่ (14) ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่าง ๆ (15) นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใด ๆ เข้าไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตนั้นกำหนดไว้ (16) ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง (17) ส่งเสียงอื้อฉาวหรือกระทำการอื่นอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์ (18) ทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่าง ๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น (19) ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิง โดยยกเว้นให้ใช้เพียงแก่การศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาหรือการพักอาศัย หรือเพื่ออำนวยความสะดวกปลอดภัย หรือให้ความรู้แก่ประชาชน ตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
<u>3)บทกำหนดโทษ</u> มาตรา 31 “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 14 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท ในกรณีความผิดตามมาตรา 14 ถ้าได้กระทำความผิดที่เกินยี่สิบห้าไร่ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ (1) ไม้สัก ไม้ยาง ไม้สนเขาหรือไม้หวงห้ามประเภท ข. ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ หรือ (2) ไม้อื่นที่เป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินยี่สิบต้นหรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม่เกินสี่ลูกบาศก์เมตร หรือ (3) ต้นน้ำลำธาร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สอง	<u>3)บทกำหนดโทษ</u> มาตรา 24 “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” มาตรา 25 “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 (6) (7) (9) (10) (11) มาตรา 17 หรือมาตรา 18 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” มาตรา 26 “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 (2) (3) (4) หรือ (7) ถ้าปรากฏว่าสัตว์หรือทรัพย์สินที่เก็บหาหรือนำออกมีราคาเพียงเล็กน้อย หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเพียงเล็กน้อย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท” มาตรา 27 “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 (8) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) หรือ (19)

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
ปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ในกรณีที่มีคำพิพากษาชี้ขาดว่า บุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 25 นี้ถ้าปรากฏว่าบุคคลนั้น ยึดถือหรือครอบครองที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิด คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทนและบริวารของผู้กระทำความผิดออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติได้” มาตรา 32 “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 24 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท” มาตรา 33 “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซึ่งหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นใดที่จัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” มาตรา 33 ทวิ “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา 18 หรือขัดคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา 25 (1) หรือ (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”	ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท มาตรา 28 “บรรดาความผิดตามมาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบได้”

จะเห็นได้จากการเปรียบเทียบระหว่างพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 กับพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ว่าพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มีความยืดหยุ่นในการใช้บังคับมากกว่าพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 สามารถเข้าทำประโยชน์เก็บของป่า อาศัยอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ ในขณะที่พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติไม่ยกเว้นให้เก็บหาของป่าหรืออาศัยอยู่ได้ แต่กำหนดโทษตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติบัญญัติไว้หนักกว่าพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ